

Mellékletek:

Bajó Sándor református lelkész,
1848/49-es honvédhadnagy életútjának
dabasi vonatkozásai

Alsódabason, Bajó János (1790-1846) református lelkész és Krób Mária gyermekeként látta meg a napvilágot. Gyászjelentése alapján 1828-ben született, bár az elektronikus lexikon és több más forrás négy évvel későbbre, 1832-re teszi ezt az alapvető dátumot. Az alsódabasi református gyülekezet történetét örökítő könyv adatai is cáfolják az 1832-es adatot, ugyanis a család akkor már Alsónémedin élt. A születési időpont ellentmondásos fennmaradása az anyakönyvi adatok alapján egyértelműen eldönthető: a pontos születési dátum 1828. szeptember 14.

Bajó János - frissen szentelt papként kezdve – 1823 és 1831 között szolgált az alsódabasi gyülekezetet, s itt alapított családot is. 1830 áprilisában meghatározott illetményét a gyülekezet történetét összegző könyv a következőképpen őrizte meg: „Készpénz fizetményt 40 váltócédula Ft-tal (VFt), természetbeni illetményeit 40 véka rozssal és 10 véka tavaszi gabonával, egy öl tűzifával, egy mázsa sóval, majd pedig Szalay Jánosné asszonyság halála folytán a készpénzt 50 V Ft-tal emelték fel.” Bajó tiszteletes 1831-ben családjával Alsónémedire távozott. Az édesapa egyházi sajtóközléséből tudjuk, hogy az Alsódabason született Sándor fia a középiskolai tanulmányait Kunszentmiklóson, a református gimnáziumban folytatta. Kelemen Gergely főoktató keze alatt néhány évi tanulás után tudása, felkészültsége látványosan fejlődött, más, gyengébb képességű tanítványok képzését segítette, támogató ösztöndíjat nyert el. Erre nagy szükség is volt, ugyanis édesapja 1846. június 21-én, 56 évesen ideglázban elhunyt, nem kevesebb, mint hét kiskorú, felnevelésre szoruló árvát hagyva özvegyére. Sándor 1848-ban elementáris lelkesedéssel és eszmei azonosulással élte meg a magyar forradalom és szabadságharc eseményeit. A honvédseregbe, a harcmezőre vezetett az útja, a csatákban bátor fellépésével hamarosan őrmesteri rangot szerzett. Hadnagyi kinevezésének története az isaszegi csatát megelőző csapatmozgásokhoz kötődik, melyet többen is megörökítettek:

Eszerint Bajó Sándor őrmester 1849. március végén, a Verbászról a Tisza mellé vonuló 3. zászlóalj második századának elővédjével, 30 fő élén Kecskemét és Nagykőrös környékén Jellasics seregének kilenc élelemszállító szekerét zsákmányolta el, 18 gyalogost és 12 lovast vágva le. A fiatal Bajó Sándort haditettéért őrnagya előléptetésre javasolta Damjanich tábornoknak, „s két hét múlva, az isaszegi győzelem után napiparancsban jött az elismerés a kis őrmester részére a tiszti kardbojttal együtt”.

A teológiát a szabadságharc után végezte el. Az egyházi jegyzőkönyvek szerint segédlelkész volt 1853-ban Harasztiban, majd papi segéd 1855 őszétől Szalkszentmártonban. Második papi vizsgáját teszi és felszentelik 1858-ban. Katádfai lelkész lett 1864-ben, ahol 1873-ig szolgált, majd ettől az évtől kezdve haláláig, 1900-ig Lápafőn volt lelkipásztor.

A honvéd hagyományokat az 1867 júniusában, Perczel Mór tábornok elnöklete alatt alakult Tolna-vármegyei Honvédegyeletben ápolta, mely Szekszárdon működött.

Krób Zsuzsannával, a nagytekintélyű Krób Pál (1826-1884) királyi tanfelügyelő leányával, édesanyja távoli unokahúgával alapított családot. Öt gyermeket neveltek fel (Pál, János, István, Ilonka, Róza) a szerény megélhetést biztosító gyülekezetben.

Élete 73. évében, Lápafőn hunyt el végelgyengülésben 1900. december 27-én, itt is helyezték örök nyugalomra. Utódja (és Róza lánya férje), V. Fejes György följegyzése szerint: „még agg korában is oly érces hangon hirdeté az Úr igéjét, mintha honvédszakaszt vezényelt volna”. Halála évében vezetésével újjították fel a gyülekezet templomát, melynek ünnepélyes avatása az egész környéket megmozgatta. Nyugvóhelye ma már sajnos nem ismert; a sírt valószínűleg a Lápafőn régen hagyományos, mulékony anyagú fejfa jelölhette.

Bajó Sándor református lelkész, 1848/49-es honvédhadnagy édesapja lelkészi szolgálati idejével és születésével, kisgyermekkorával, pályája indulásával kötődik Dabashoz. Nevét ma már lexikon őrzi, életútjának dabasi vonatkozásai jelentősen gyarapítják városunk helytörténetét és értéktárunk kulturális örökség kategóriáját.

Bibliográfia

- Bajó János: Iskolai növelés-ügy. Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok 1845. november 30. pp. 1148-1149.
- Budapesti Hírlap: Nagy idők tanúja. 1901. január 2. p. 7.
- Czagányi László: A Dabasi Református Egyházközség története tulajdon iratai tükrében. Dabas, 1993. p. 40, 73, 127.
- Gyászjelentés, OSZK = Az Országos Széchényi Könyvtár Plakát- és Kisnyomtatványtára önálló gyűjteményében őrzött gyászjelentés példány: Bajó Sándor.
- Halászy Károly: Halálozás - Bajó János. Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok 1846. július 5. p. 648.
- K. Németh András: Kiegészítések az 1848-49-es szabadságharc Tolna megyei honvédtisztjeinek életrajzi adattárához. In: Gaál Attila (szerk.): A Wosinszky Mór Múzeum évkönyve XXIX. Szekszárd, 2007. pp. 243-244.
- Mikár Zsigmond (szerk.): Honvéd-névkönyv. Az 1848/49-diki honvédseregnek 1890-ben még életben volt tagjairól. Budapest, 1891. p. 312.
- Pesti Hírlap: Halálozások. 1901. január 3. p. 9.
- Pécsi Figyelő: Halálozások. 1901. január 4. p. 2.
- Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok: Gyászrovat – Bajó Sándor. 1901. január 6. p. 15.
- Tolnavármegye: Lápafő. 1900. június 10. p. 6.
- Tolnavármegye: Gyász hír. 1901. január 6. p. 3.
- Dr. Töttös Gábor: Egy elfeledett '48-as tiszt. Tolnai Népművelés 2004. március 13. p. 7.
- Vasárnapi Ujság: Halálozások. 1901. január 6. p. 13.
- V. Fejes György: Egy a sok közül. Tolnavármegye és a Közérdek 1904. március 16. pp. 1-3.

Wikipédia [https://hu.wikipedia.org/wiki/Bajó_Sándor](https://hu.wikipedia.org/wiki/Baj%C3%B3_S%C3%A1ndor)

Összeállította: Valentyik Ferenc